

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 187/05-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. D. H., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 100/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. D. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 100/2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 100/2003 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia MUDr. D. B. na účet advokátky JUDr. D. H., K., vo výške 6 252 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatdva slovenských korún) do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti MUDr. D. B. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. apríla 2005 doručená sťažnosť MUDr. D. B., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. H., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní o žalobe sťažovateľa proti žalovanému v 1. rade Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky a žalovanému v 2. rade Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky o zaplatenie nemajetkovej ujmy v sume 200 000 Sk s prísl. vedenom pod sp. zn. 17 C 100/2003.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doplnenej podaním z 28. júla 2005 uviedol, že 3. februára 2003 podal Okresnému súdu Bratislava I návrh na začatie konania o zaplatenie nemajetkovej ujmy. Okresný súd Bratislava I vyslovil svoju miestnu nepríslušnosť a postúpil spis na vybavenie okresnému súdu, ktorému bol doručený 20. októbra 2003. Okresný súd nesúhlasil s postúpením veci a predložil vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Rozhodnutie najvyššieho súdu bolo okresnému súdu doručené 11. decembra 2003. Sťažovateľ viackrát urgoval okresný súd, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Okresný súd od podania žaloby do dnešného dňa

nevytýčil žiaden termín pojednávania. Podľa názoru sťažovateľa sú zo strany okresného súdu spôsobované v danej veci zbytočné prietahy.

Sťažovateľ si uplatňuje primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 000 Sk. Svoj nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia zdôvodnil sťažovateľ tým, že od podania návrhu do dnešného dňa je v stave právnej neistoty.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ v tom, že v rámci konania vedeného pod sp. zn. 17 C 100/2003 okresný súd spôsobuje zbytočné prietahy v konaní.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ v sťažnosti doplnenej podaním z 28. júla 2005 navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Konaním Okresného súdu v Žiline vedeným pod sp. zn. 17 C 100/2003 bolo porušené základné právo MUDr. D. B. (...) zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Okresnému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 100/2003 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

MUDr. D. B. (...) priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.000.000,- Sk (slovom jeden milión slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresnému súdu v Žiline ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia ustanovenej právnej zástupkyňi JUDr. D. H. za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR, vo výške 6 252,- Sk na účet (...) do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu, ktorý vo svojom vyjadrení z 3. júna 2005 uviedol, že okresný súd nesie zodpovednosť len za obdobie od predloženia mu spisu po rozhodnutí najvyššieho súdu o otázke miestnej príslušnosti, t. j. od 16. decembra 2003. Okresný súd zistil skutočnosť významnú pre posúdenie existencie podmienok konania, a to zdravotný stav sťažovateľa. Okresný súd podal podnet Okresnému súdu Bratislava II na začatie konania na pozbavenie spôsobilosti

sťažovateľa na právne úkony. Podľa predsedu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 100/2003 k priet'ahom nedochádza.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 3. júna 2005 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom podaní z 28. júla 2005 súhlasila tiež s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 187/05-35 z 29. septembra 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre naplnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa

týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Konanie o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 200 000 Sk vedené na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 100/2003, v rámci ktorého namieta sťažovateľ zbytočné prieskumy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré po skutkovej a právnej stránke nie je zložité.

V rámci druhého kritéria „správanie účastníkov konania“ ústavný súd nezistil také správanie účastníkov konania, ktorým by prispeli k celkovej dĺžke konania.

Zo spisu okresného súdu v právnej veci vedenej pod sp. zn. 17 C 100/2003 ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 3. februára 2003 bola na Okresnom súde Bratislava I podaná žaloba, ktorej bola pridelená spisová značka 11 Ct/2/2003.

Dňa 1. júla 2003 bol žalobca Okresným súdom Bratislava I vyzvaný na odstránenie nedostatkov podania.

Dňa 10. júla 2003 došla Okresnému súde Bratislava I žiadosť žalobcu o oslobodenie od súdneho poplatku.

Dňa 21. augusta 2003 Okresný súd Bratislava I postúpil spis na vybavenie okresnému súde.

Dňa 20. októbra 2003 bol spis doručený okresnému súde pod sp. zn. 17 C/100/2003.

Dňa 10. novembra 2003 bol spis doručený najvyššiemu súde na rozhodnutie o otázke miestnej príslušnosti pod sp. zn. Ndc 608/03, pretože okresný súd nesúhlasil s postúpením veci Okresným súdom Bratislava I.

Dňa 27. novembra 2003 najvyšší súd rozhodol, že miestne príslušným na prejednanie predmetnej právnej veci je okresný súd.

Dňa 11. decembra 2003 bol spis doručený okresnému súde.

Dňa 16. decembra 2003 bolo uznesenie najvyššieho súdu doručované prostredníctvom okresného súdu účastníkom konania.

Dňa 7. januára 2004 došlo okresnému súde podanie žalobcu sťažovateľa, ktorým zmenil petit žaloby (navrhuje priznať nemajetkovú ujmu vo výške 5 000 000 Sk).

Dňa 10. mája 2004 okresný súd podal podnet na začatie konania o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony žalobcu Okresnému súdu Bratislava II.

Dňa 8. júna 2004 žalobca zaslal okresnému súdu dôkaz o trestnom stíhaní Ing. M. – uznesenie sp. zn. ORP-51/OPP-V-2003.

Dňa 2. júla 2004 okresný súd žiadal Okresný súd Bratislava II o oznámenie, ako bol vybavený podnet na začatie konania o pozbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony.

Dňa 2. augusta 2004 žalobca doplnil ďalší dôkaz do spisu okresného súdu.

Z 3. augusta 2004 sa v spise nachádza úradný záznam, podľa ktorého okresný súd zisťoval telefonicky, či sa začalo na Okresnom súde Bratislava II konanie o spôsobilosti na právne úkony žalobcu. Podľa zistenia sa vo veci ešte nezačalo konať.

Dňa 17. augusta 2004 Okresný súd Bratislava II požiadal okresný súd o zaslanie znaleckého posudku na posúdenie dôvodnosti začatia konania o spôsobilosti na právne úkony žalobcu.

Dňa 8. septembra 2004 okresný súd oznámil Okresnému súdu Bratislava II, že znalecký posudok sa nenachádza v spise okresného súdu sp. zn. 17 C 100/2003, ale je potrebné ho vyžiadať od Okresného úradu justičnej polície Policajného zboru v M. ČVS: OUJP-67-2002.

Dňa 13. októbra 2004 bola na okresnom súde podaná žiadosť žalobcu o odstránenie priet'ahov v konaní sp. zn. 17 C 100/2003.

Dňa 24. novembra 2004 okresný súd urgoval Okresný súd Bratislava II ohľadne oznámenia, v akom štádiu sa nachádza konanie vo veci podnetu na začatie konania o pozbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony.

Zo 7. januára 2005 sa v spise nachádza úradný záznam, že telefonicky bolo zisťované, v akom štádiu sa nachádza konanie vo veci podnetu na začatie konania o pozbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony. Bolo zistené, že vo veci ešte nie je rozhodnuté.

Dňa 12. januára 2005 žalobca požiadal o vyhotovenie kópie zo spisu.

Dňa 13. januára 2005 žalobca upozornil okresný súd na priet'ahy v konaní.

Dňa 28. januára 2005 predseda okresného súdu požiadal predsedníčku Okresného súdu Bratislava II o podanie informácie, v akom štádiu sa nachádza konanie o pozbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony, vzhľadom na to, že žalobca je účastníkom konania na

okresnom súde aspoň v 20 veciach, ide o niekoľkoročné kauzy, žalobca podal sťažnosti ústavnému súdu, Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, verejnému ochrancovi práv a v trestnom konaní bol vyhotovený znalecký posudok, podľa ktorého by žalobca nemal niesť zodpovednosť za svoje činy. Predseda okresného súdu žiadal zaslať rozhodnutie súdu s oznámením opatrovníka, ktorý bude oprávnený zastupovať žalobcu v súdnom konaní, aby bolo možné vo veci ďalej konať, alebo ak vec nie je ukončená, žiadal zaslať rozhodnutie o začatí konania za účelom rozhodnutia o ďalšom procesnom postupe v konaní sp. zn. 17 C 100/2003 (prerušenie konania).

Dňa 23. februára 2005 žalobca požiadaval o vyhotovenie kópie zo spisu.

Dňa 16. februára 2005 požiadaval žalobca okresný súd, aby konal bez priet'ahov.

Dňa 15. apríla 2005 predseda okresného súdu opäť žiadal predsedníčku Okresného súdu Bratislava II o oznámenie stavu konania o pozbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony.

Dňa 9. júna 2005 došiel okresnému súdu list Okresného súdu Bratislava II, v ktorom sa uvádza, že bolo začaté konanie o pozbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony pod sp. zn. Ps 12/04.

Ústavný súd zistil, že okresný súd v preskúvanom konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 100/2003 vo veci nekonal tak, ako mu to prikazuje procesná úprava (Občiansky súdny poriadok), a to v čase od 16. decembra 2003 (doručenie uznesenia najvyššieho súdu o miestnej príslušnosti) do 26. apríla 2005 (podanie sťažnosti ústavnému súdu), teda v trvaní 16 mesiacov.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd mohol využiť postup podľa ustanovení § 29 ods. 2, § 107 a § 109 Občianskeho súdneho poriadku. Na vzniknutú situáciu, ktorá mu bola známa, nereagoval možnými zákonnými prostriedkami, ale nečinnosťou, ktorá má za následok porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 100/2003 prikázal konať.

Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil tak, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 100/2003 a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho práva porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na spôsob, akým vznikli zbytočné prietahy v konaní, a najmä na to, že došlo k závažnej prekážke v konaní, ktorú nezapríčinil vo veci konajúci okresný súd, ale tento na jej vznik nereagoval zákonnými prostriedkami, ale nečinnosťou, čo je ústavne neospravedliteľné, ústavný súd považuje za dostatočné vyslovenie porušenia označených práv a vydanie príkazu na pokračovanie v konaní (bod 2 výroku nálezu).

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

Sťažovateľ bol vo veci sčasti úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady, napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií predstavujú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby 5 002 Sk (odmena za jeden úkon je 2 501 Sk plus režijný paušál 150 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa. Keďže sťažovateľ je platcom DPH, trovy právneho zastúpenia vrátane 19 % DPH predstavujú 6 252 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

K nálezu sa pripája odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2005